

Rödmåla gårdens hus!

Bankiren B. C. Lundberg.

Bankiren Bror Lundberg, som under en följd av år tillbringat sin sommarledighet i Haapsalu, donerade till gymnasiet på sin 70-årsdag den 9 juli en antal aktier till ett värde av c:a kr. 5000. Röntan därå utdelas årligen till medelösa elever vid Svenska Gymnasiet.

Bankiren Lundberg har årligen till gymnasiets rektor överlämnat betydande belopp för samma ändamål.

Till gymnasiet

i Haapsalu emottagas ännu elever till mellanskolans 1 klass (5:te läsåret), d.v.s. elever som genomgått fyra klasser i folkskolan och naturligtvis emottagas även sådana som gått 5 och 6 år i folkskolan till samma klass.

Bokåret var knappt tillämpligt, då Riksdagen inledde en ny propagandaperiod. Denna gång gäller det att lära vårt folk litet skönhets- och ordningssinne. Vårt land har så småningom utvecklats till turistland för semesterfirande nordbor tack vare våra idealiska badorter. Men det finns ett i ögonfallande men, som på främlingen verkar om icke avskräckande så ändå rätt nedslående: våra gråa byar. Natursköna orter saknas icke, men vi sakna skönhetsinne.

Då i vår nuvarande folkskolas barndom teckning och arbetsövning infördes som obligatoriska läroämnen, kunde en del föräldrar icke nog uttala sig förakfullt om skolan och lärarna, som helt enkelt lärde barnen lättjas och sysselsätta sig med lappri. Nu hör man just icke mera dylika yttranden. Man har fått ögonen öppna även för dessa ämnens betydelse. Knotet har övergått i stilla undran över barnens prestationer. Men det dröjer länge innan folket förmår rycka upp sig ur den gråa omgivningen och gripas av skaparglädje, som ju hemgården ger så rika möjligheter till. Det är icke nog med, att en bonde timrar ihop en stuga, ladugård, loge, bastu m. m. för att sen tro sig ha gjort allt. Har du intresserat dig för hur en bondgård ter sig, då den är i fullgott skick? De, som haft förmånen av att få resa något, ha säkert icke kunnat undgå att lägga märke till gårdar, där husens inbördes placering

som den rådande ordningen i allmänhet, väckt ens beundran och erkännande. Det ledsamma för oss är, att vi icke av våra förfäder ärvt traditionen, att husen skola målas och att en viss ordning bör råda på gården. Men låtom oss icke döma. De hade det svårt nog. Det går så lätt att gottgöra, vad fordom brustit. Försök att övertala dig själv, att det ej är uttryck för din fåfänga, om du river någon gammal, fullada, planterar prydnadsväxter eller griper till färgpytsen och stryker färg på de av väder och vind illa medfarna väggarna. Du griper färgpytsen, ja! Det var just dit jag ville komma. Mera färg, mera färg och vår gråa bygd skall klädas i heldagsstass, vittnande om vakna söner och döttrar!

Med stor möda och många omkostnader timras gårdens hus och det är den bästa skogen, som släppes till. Men det är ej aila bönder, som ens ha egen skog, utan måste köpa och ofta forsla timret långt ifrån. Dock låta de sedan husen stå utan ans och vård år efter år, utan att reflektera över vilket kapital, som frätes av tidens tand. Ju mer husen användas, desto större växer kapitalet, som ställts att ruttna och förstöras. Ha vi icke där manne en grundfaktor till vår beryktade fattigdom? En annan sak, som verkar slöseri, är det, att alla gårdens lador, vagnskjul och visthus i regel ännu byggas av stockar, där bräder lika gärna kunde användas. Med bräder ser det snyggare

En svensk-estnisk studievecka i Narva-Jõesuu.

Inom den svenska fackföreningsrörelsen och i Arbetarnas Bildningsförbund, det s.k. A.B.F., har på senare tid ett livligt intresse för baltiska problem varit skönjbart. I samband med närmast motsvarande estniska organisationer anordnades i slutet av juli en studiekurs för kännedom om Estlands näringsliv och kultur, vilken hölls i Narva-Jõesuu med omnejd. För organisationen svarade folkbildningskonsulenten Neeme Ruus och fru Varma. Från estnisk sida medverkade den spirituella och lärde folkminnesforskaren dr. O. Loorits och den baltoskandiskt inriktade näringsgeografen professor E. Kant. Svenskarna företrädades av redaktör Andrell och folkskollärare Nylander från Karlskrona, där under ett års tid en studiecirkel av ovannämnda bildningsförbund ingående sysslat med allt estniskt, samt

av undertecknad. Då flertalet av de svenska deltagarna icke kommo från Karlskrona, hade studieveckan till en viktig uppgift att ge dessa deltagare inblick i estniska förhållanden, men en annan sådan uppgift var att undersöka förutsättningarna för ett Östersjöinstituts tillkomst och kursernas regelbundna återupprepande i framtiden. Den diskussion, som i sammanhang härmed fördes, blev både livlig och givande. Man hoppas nästa år kunna få ett antal estniska arbetarrepresentanter över till Sverige, kanske just till Karlskrona, för att kurserna växelvis skola kunna hållas i vardera landet. Så småningom är det meningen att dra hela den baltoskandiska Norden in i arbetet. Lämpligt vore också ett direkt utbyte av industriarbetare mellan de olika länderna.

Per Wieselgren.

ut och blir betydligt billigare. Våra bönder måste så småningom börja tänka på rationell skogshushållning, ty skogens produkter bli dyrare år för år och en planlös hushållning kan helt enkelt leda till gårdens undergång. Men vi skulle ju gripa färgpytsen fortast möjligt. Varför? Jo därför, att väggarna skola göras hållbara, de måste konserveras. Du invänder, att panelen ännu icke kunnat anskaffas och att det nog dröjer en god tid än, innan gårdens hus kunna målas. Men de ruttna och fara illa, medan du dröjer! Betryk helt enkelt väggstockarna med målning! För ändamålet lämpar sig svensk falu rödmylla ypperligt. Den är nämligen billig, dryg och innehåller dessutom ett ämne, som gör träet hållbart. Medan du sparar till panelen, äro väggarna någorlunda skyddade. Och varför köpa dyra bräddar från Tallinn, då du hos närmaste såg kan såga brädder av egna stockar ur egen skog? Just sådana ohyvlade brädder bli billigast och lämpa sig bäst för bestrykning med rödfärg. Knutar och fönsterkarmar målas förstas vita med oljefärg. Undertecknad, som genomgått

en för ändamålet anordnad kurs, står gärna till tjänst med råd vid beredning av rödfärg, kostnadsförslag m.m. S.O.V. Rikholdi avd. har dessutom anskaffat penslar och diverse redskap för utlåning till medlemmar, som önska rödmåla sina gårdar. Försumma således icke att ännu i sommar sätta i gång med målningen! Falu rödmylla köpes bäst hos E.T.K. Tallinn.

A. Vesterberg.

På tal om idrott

borde det inte förbigås i vår tidnings spalter, att Svenska Gymnasiet klarat sig synnerligen fint i skolungdomens skyttetävlingar i sommar. Så fint t. o. m., att det intagit platsen som bästa skola inom Saare- och Läänemaa. Överbefälhavaren för armén, General Laidoner i egen hög person har till Svenska Gymnasiet överlämnat ett diplom till hufvästande av prestationen ifråga. Stud. Axel Treiberg från Rikholdi, som blev andre pristagare inom distriktet, fick mottaga sitt pris ur generalens hand, likaså Richard Stahl och Manfred Westerblom, vilka också blivit pristagare.

†

Fru Jda Österblom

Från Stockholm meddelas att måndagen den 17 augusti avled i Spånga fru Ida Österblom, född Gummesson. Fru Österblom var änka efter missionär L. J. Österblom, vilken på 1870- och 1880-talet verkade som skollärare och predikant på Vormsö och vars insats religiöst och kulturellt kan betraktas som ingången till en ny tid för denna ös befolkning. Fru Österblom var en dugande kvinna och varmhjärtad kristen, som under de tretton svåra åren på Vormsö troget stod vid sin makes sida i kampen mot dryckenskap och moraliskt förfall. När Österblom år 1887 förvisades ur landet, var avresan så brådskande, att han icke fick tid att hämta med sig sin familj eller ordna med sin egendom, utan han hölls såsom fånge i Tallinn, till dess hans båt avgick, trots att de anklagelser, som lägo till grund för utvisningen, uppenbarligen voro falska. Fru Österblom måste sålunda ensam kvarstanna några månader med barnen för att förvalta familjens tillhörigheter och invänta passande årstid för överresan till Sverige. Hemresan skedde sedan med en skuta, i vars lastrum fru Österblom och de små barnen voro inhysta. På grund av vidriga väderleksförhållanden tog resan till Stockholm många dygn i anspråk.

De gamla på Vormsö bevara alltjämt såväl missionär Österblom som hans maka i varmt och tacksamt minne, och deras namn nämnes alltid med aktning och vördnad. Missionär Österblom avled år 1932 och överlevdes alltså endast fyra år av sin hustru. Båda bevarade livet igenom den varma kärleken till Vormsö. Vormsö-män, som med sina skutor kommo till Stockholm, besökte också gärna familjen Österblom. För många vormsöbor känns det säkert vemodigt att tänka på att dessa båda, som betytt så mycket för deras ö, nu äro borta.

Fru Österblom var vid sin bortgång 84 år gammal. Jordfästningen ägde rum i Spånga kyrka söndagen den 23 augusti.

Torsk i farvattnen.

Den för sommar och höstfisket så viktige torsken har nu i flera år varit försvunnen ifrån våra kuster. Isynnerhet stor har denna förlust varit för odinsholmsborna, vars fjärdingar och åttingar förgäves ha fått vänta.

Emellertid började redan förra hösten förtrupperna till ett stort torskstim visa sig och nu lär huvudstyrkan ha anlant, så odinsholmarna har fullt upp med "pilkning" ute vid Nygrund. Ävenså skatta sig rikholdiborna nog lyckliga för att få vara med på ett hörn. I proportion med fjärdingarnas fyllning stiger också humöret. Inte minst viktigt är det att med torsken följer ofta en inte så liten stegring inom ekonomin, vilket ju är ytterst välkommet.

Ävenså har flundran och strömmingen börjat visa sig, så i år får man väl nöja sig med fisk i stället för bröd.

Lyckogudinnan Fortuna lär denna sommar på allvar valt Odinsholm till sommarnöjesplats, ty under tiden säden

förtorkade på fastlandet, lär "vännbacks" ha fått en ordentlig regnskur, som räddat grödan på deras grusbackar. Så "holmbon" kan i år lugnt komma med sitt "ja man, kom te' Holmen!"

Rågen, kornet och havren har i år i Rikholdi totalt förstörts av torkan och även potatisen hotades av samma öde. Nu hoppas man ändå på, att det senaste regnet har livat upp den.

Alltså tänker man i år vinster i Rikholdi äta potatis och torsk.

Till svenska folkskolan

i Tallinn emottagas elever till alla klasser och erinra vi härmed svenska föräldrar att ge sina barn undervisning på deras modersmål och sålunda utnyttja den rätt som dem författningsenligt tillkommer.

Skolans lokaler ha grundligt renoverats och uppsnyggats med glada, ljusa färger och motsvara t.o.m. de högst ställda hygieniska fordringar. Läsåret begynner den 1 sept. kl. 9 f.m.

Brev från Rikholdi.

Augustisolen sänder sina för denna årstid särdeles varma strålar ned över vår bygd. De romantiska månskenskvällarna äro redan blott ett minne. Himlen är djupt blå. Särdeles stämningsfullt är det under stilla morgon- och aftonstunderna nere vid stranden. Havets blanka spegel krusas lätt av talrika fiskebåtar, som vid årors plask dels föras mot stranden dels styras mot havet. De senaste dagarna har fisket varit rätt givande, vilket gläder ortsborna i hög grad, ty under hela sommarens lopp har på grund av det varma vattnet inte kunnat fås något färskt från havet. Det är strömming, flundra och torsk som uppenbarat sig, Torsk har man inte fångat här på de senaste tio åren. Nu tycks den förekomma ganska rikligt.

Varmt har det varit här hela sommaren. Friskt har det varit att bada. Vi ha nämligen inte behövt dragas med för varmt vatten, vilket sommargästerna i Haapsalu fingo nöja sig med.

Min största upplevelse.

(En av de elva)

VII.

"Va, räkna upp alla huggvagnar utan att svära, här skall festas i dag, bara engång om året ha vi midsommar och bara en gång är vi kanske i Sverige", filosoferar John mycket bullersamt under det han kläder på sig. "I dag, pojkar, gäller det att ha anteckningsböckerna och reservoarpennorna klara, ty på kvällen vid midsommarstången skall det stiftas bekantskap med rikssvenska flickor", rekommenderar välvilligt någon och ber samtidigt få fylla sin reservoarpenna ur en annans bläckhorn.

Sålunda replikeras det undan för undan tills klockan börjar närma sig elva och vi samlas vid stationen för att göra en utflykt till Saltsjöbaden och hälsa på vår skolas första donator, generalkonsul Folke Bökman, som inbjudit hela gruppen till sin villa därstädes. På denna entimmesfärd åka vi genom två stora

tunnlar, som vi aldrig sett maken till. Ankomna till hotellet, där konsulparet möter oss, fästes åt var och en av oss, i bröstet en miniatyrstudentmössa, som fru konsulinna, vilken tyckte synd om oss, som tagit studenten utan att få studentmössa, låtit förfärdiga.

Så blir det en festlig middag, där det ena bordstalet avlöser det andra. Efter midnatten marschera vi till konsuls villa, där vi bjudas på kaffe och senare läskedrycker av konsulns lilla dotter.

Men när vi nu är i Saltsjöbaden skall vi icke låta tillfället gå oss ur händerna att taga ett dopp i det härliga vattnet. Det känns senare så härligt att ligga i solgasset och njuta av den varma solen och den vackra åsynen av de ståtliga och smäckra jakterna, som glida förbi ute på havet.

Efter ett hjärtligt tack och adjö till konsulparet, som följt oss ända till stationen,

sitta vi igen på tåget och rulla mot Stockholm. Nu börjar man förstå att det är midsommarafton. Tusentals stockholmare i bilar, på motorcyklar, på vanliga cyklar, i bussar och till fots skynda ut ur staden på den med järnvägen parallellt liggande landsvägen. Alla skall ut i det gröna för att fira den högtidliga aftonen. "Vänta bara", tänka vi, "även vi skall få se hur det går till när man firar midsommarafton i Sverige". Komna tillbaka till staden gäller det att skaffa sig någonting nyttigt för de svenska pengar som ännu finnes kvar, ty i morgon bär det "haim".

En timme senare återfinnas alla i en buss och så bär det av till Solsäter, en liten ort två mil från Stockholm. De flesta ha iklätt sig folkdräkter, som inkom för detta tillfälle ha medtagits. Hur skönt det svenska landskapet med alla de rödmålade stugorna är, kommer kanske först riktigt i dagen vid en sådan vacker sommardag, som denna. Från den höga landsvägen ha vi en

Regnet har varit för sparsamt. Björklövet har av denna orsak gulnat för tidigt. Särskilt var potatisen utsatt för den senaste torkan. Den 2 augusti "öppnades dock himmelens fönster", varför den friska grönskan åter möter ens blick.

Tröskningen av rågen är undanstökad. På åkrarna ser man såningsmannen med sköppan under armen strö ut korn för nästa skörd.

Prästbostadsbygget i Ölback skrider framåt, och inom en snar framtid hoppas man få så mycket färdigt, att vår själasörjare kan flytta in i egen vrå.

Kring bönehuset i Roslep har gjorts nytt staket och de senaste dagarna har såväl staketet som husets väggar beklätt med röd färgskrud.

Närmast sända nu staketen kring Höbring och Roslep skolhus samt det i våras påbörjade vedliderbygget vid Bergsby och Roslep skolhus vädjande böner till ortsbarnas blickar.

Bygdevän.

alldeles utmärkt översikt över bygden med alla de flaggprydda gårdarna, den gröna lövskogen, de höga kullarna och de silverblanka insjöarna. Nej, denna syn måste ses, den kan icke beskrivas!

Ett par kilometer från Sol-säter stannar bussen och vi tåga till fots resten av vägen, då icke bussen kan komma fram. Ditkomna bjudes vi på kaffe i hembygdsföreningens stuga av föreningens medlemmar och snart är vi liksom hemma.

Under folkets jubel reses midsommarstången, varigenom feststämningen är nådd och ringlekarna komma genast i gång. När de äldre börja dra sig tillbaka koncentreras hela vårt intresse kring dansbanan, där en sexmannaorkester sörjer för musiken. Att dansbanan och reservoarpennorna kommo till användning, behövs väl knappast sägas. Slutligen när folket börjar tänka på hemfärden bjudes vi på mat av föreningen, och jag vill lova att det smakar, ty hungriga äro vi som vargar, som det brukas sägas.

Jnrikes.

I Vöru län, vid Ala-Röuge bro körde en onykter busschaufför med omnibussen in i en folksamling. En kvinna avled omedelbart, fyra erhöilo svårare och fyra lindrigare skador. Den onyktra chauffören måste skyddas av närvarande skyddskärmedlemmar för att ej bli lynchad av den upphet-sande folksamlingen.

*

Exportsmöret noterades vid sista noteringen till kr. 1.60 pr kg. Detta är det högsta pris smöret någonsin varit uppe i detta år.

*

Enligt statiska byråns senaste skördeberäkningar skulle årets skörd uppgå till: råg 150.000 ton, vete 63.000 ton, korn 84.000 ton, havre 121.000 ton samt blandsäd 81.000 ton.

*

Estländska sillflottan vid Island har i år fångat 20.000 tunnor sill.

När så solens första strålar börja upplysa nejden är vi uppe på en hög backe bakom stugan och hissa flaggan i topp. Den blågula duken hälsar den nya dagen och en skara ungdomar från bägge sidorna om Östersjön, som blivit så goda vänner under en mycket kort tid sjunga "Du gamla, Du fria." och sedan vi ensamma "Mu isamaa, mu õnn ja rõõm." Våra värddar och vänner följa oss ända till bussen, där ett långt avsked tages och så surra vi mot Stockholm.

Sista morgonnatten, sista förmiddagen och redan stå vi ombord på "Estonia", men nu i ett annat humör än för nio dagar tillbaka. Då låg allting, hela resan, framför oss, nu snart ett minne blott... "Må ni alla bli redliga och duktiga män och kvinnor", äro de sista orden våra gynnare säga, "och må ni medtaga de vackraste minnen från denna er resa i vårt land". Och redan har "Estonia" kastat loss. Ännu ett fyrfaldigt leve — så Moders-målets sång och vi äro på hemvägen. (Slut.)

Utgivare:

Svenska Odlingens Vänner

Redaktion:

M. Westerblom, ansvarig red.

A. Stahl.

A. Aspelin.

Lokalredaktörer:

Vormsi, T. Gärdestrom.

Noarootsi, V. Pöhl.

Höbring, A. Vesterberg.

Roslep, A. Bergman.

Rüütli 3, Tallinn. Tel. 470-08

Prenumerationspris:

Inrikes		Utlandet	
1 år	Ekr 2:—	1 år	Ekr. 4:—
1/2 "	" 1:—	1/2 "	" 2:—

Notiser från utlandet.

I Moskva arkebuserades 16 s.k. trotsisker. (Trotskis anhängare) De beskylldes för att ha förberett attentat mot Stalin och andra högre S.S.S.R.:s ämbetsmän.

Tyskland har beslutat förlänga värnplikten till två år. Detta Hitlers beslut väckte stor sensation och oro i andra länder.

Oroligheter i Ryssland.

Enligt senast ingångna underrättelser ha oroligheter utbrutit i Ukraina. Livsmedelsbristen blir allt mera kännbar. I trakten av Poltava hade en grupp arbetare och bönder brutit sig in i ett militärförrådsmagasin, varvid 23 personer fingo döden vid sammandrabbningen som uppstod mellan bönderna och militären. Ungefär 200 demonstranter ha arresterats. I närheten av Konotopi ha hundratals jordbrukare blivit inburade i taggtrådsstängsel, då de visade sitt missnöje mot att trupper från röda armén konfiskerade deras livsmedel. Omkring floden Don ha flera byars befolkning arresterats, för att en kommissarie, som skulle konfiskera deras jordbruksprodukter, blivit dödad. Vid arresteringen blevo många nedskjutna, emedan de satte sig till motvärn. Enligt meddelanden tyckas oroligheterna sprida sig åt Kaukasien till.

Gudstjänster.

Tallinn, den 30 aug. svensk högmässa i S:t Mikael's kyrka kl. 11 f.m. prosten Nilsson.

Pastorsmottagningar: tisdagar och fredagar kl. 5-8.

Kentmanni 11 b. - 8.